

Marija Klofutarjeva:

Med „zaostalimi“ v otrokovem stoletju

(Nadaljevanje)

Telesna vzgoja ter njena etična in estetska vrednost.

Po grškem pravilu, da je samo v zdravem telesu zdrav duh, ima telesni razvoj velik vpliv na etične strune. Zato ni cilj telesne vzgoje samo negovanje zdravja in krepljenje telesa, temveč je gimnastika važen regulator človeških nagonov. Razne deklishe simbolične in rajalne vaje ter kola so neizčrpilivi studenci, ki vedno nanovo osvežujejo in porajajo kult lepote, ki krepi dušo in civilizira vsebino čustvenega življenja.

Ta dar mora vsaka vzgojna institucija poklanjati zlasti onim gojencem, ki so primorani ves dan sedeti pri delu, kot so n. pr. krojaštvo ter razna ženska ročna dela. Seveda se moram tu dotakniti vprašanja, ki leži zelo blizu mladeniške erotike, a to so seksualno barvane duševne depresije ter zanimanja za seksualne odnose in probleme.

Če podam še analizo delovne vrednosti, v vzgojevalnici najpopolnejšega vzgojnega sredstva in karakternega oblikovalca, moram poudariti sledeča stališča:

1. Fiziološko delo ustreza nagonu gibanja, absorbira duhovno aktivnost in regulira disciplino.

2. Etično krepi voljo in ljubezen do dela in s svojo produktivnostjo podpira socialno stavbo.

3. Pedagoško. Dober delavec je dober opazovalec, z jasnimi in točnimi vpogledi ter nasprotnimi verbalizma.

4. Praktično gojenec trenira svoje sposobnosti ter se pripravlja na poklic.

5. Didaktično delo je najbližje učilo in most od konkretnih predmetov do razumevanja abstraktnih pojmov.

6. Psihološko delo ustvarja zvezo med telesnim in duševnim udejstvovanjem, ostri opazanja in vzbujajo pozornost, najbližjo pot do sposobnosti koncentriranja.

Dinamika mladosti neprestano vrta kolo, katerega center je mladostnik, v krogu pa vzgojitelji, voditelji in prednjaki utirajoč naporno pot do človeka po božji podobi.

Večina vzgojnih domov se nahaja na periferiji mesta, kot oaze na vasi, na letovanju. Na vasi žive gojenci v ožji zvezi z zemljo in s naravo ter se s svojim delom na polju in na vrtu ter s svobodnim gibanjem pod največjimi nebesnim krovom približujejo praforni človeškega udejstvovanja, kmečkemu delu in kmetu, ki je še danes moralno najpopolnejši.

Splošne vesti

Najlepšo zbirko eno- in večglasnih mladinskih zborov za proslavo materinskega dne najdijo šole in učiteljstvo v priročniku »Materinski dan«, ki ga je izdal Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. — Cena 20 din.

Iz listov

— Iz poročila v »Slovenec« dne 18. II. »Zasedanje našega banskega sveta« posnemamo iz zglavja »Za zboljšanje položaja javnih nameščenec« po govoru g. bana sledeče:

»Eksistenčni minimum je znašal za uradnike do VIII. skupine leta 1938, 2550 din mesečno, januarja 1941 3380 din. Leta 1938, so uživali eksistenčni minimum samo uradniki do vključno VI. skupine, t. j. 57 % uradništva, 43 % tega uradništva pa je živelo pod eksistenčnim minimumom. Januarja letos jih je samo še 11 % nad eksistenčnim minimumom, 89 % pa pod njim.

Eksistenčni minimum uradnika IX. in X. skupine je znašal v Ljubljani 1938 1840 din, januarja 1941 2560 din. Leta 1938, so dosegali ta eksistenčni minimum samo uradniki IX. skupine, vsi drugi pa so bili pod njim. Januarja pa vsi ti uslužbeni živijo pod eksistenčnim minimumom.

Eksistenčni minimum za služitelje in njim enake je znašal 1938 1110 din, januarja letos pa 1550 din. Leta 1938, so ga dosegali samo služitelji in kvalificirani delavci državnih in samoupravnih obratov, letos pa ga ne dosega noben uslužbenec te vrste.

Iz tega sledi: prehranjevalne številke uradnika od IV. do VIII. skupine so v glavnem enake standardu boljše kvalificiranega delavca, uradnika IX. in X. skupine ter zvišanih in služitelja so deloma enake standardu srednje kvalificiranega delavca, deloma so pod njim, prehranjevalne številke služiteljev in njim enakih pa so deloma enake standardu nižje kvalificiranega delavca, deloma so pa pod njim. Del uslužbenstva je torej proletariziran, drugi del pa živi podproletarsko.

Spričo teh dejstev ugotavlja g. ban:

Delavstvo, ki vsak tretji mesec pokrene gibanje za višje mezde, ravna zase mogoče prav, toda ne sme prezreti, da je v banovini armada 39.000 javnih uslužbencev, ki ob istih kvalifikacijah živijo z njimi na isti ravni ali celo pod njo, ne sme prezreti, da patriotizem in disciplina ter skrajna požrtvovalnost v tej armadi še niso narušeni; jasno je, da prevratni struji med delavstvom ne more biti pravi resnični vzrok beda.

Drugo pa je potrebno storiti vse, da se uslužbenec dvignejo prejemki do višine, ki bo omogočala človeškemu dostojanstvu primerno življenje!

Vzgojevalnica v Slav. Požegi se lahko pohvali z vsemi temi vrtilinami, s prekrasno lego na 2 km oddaljenem hribočku, z lepim vrtom in parkom, udobnim igriščem in sprehajališčem, z obsežnim poljem in senčnim sady-njakom, z izvrstno studenčnico in pršnimi kopalnicami, manjka ji pa primerna dvorana za gimnastiko v zimskem času in za gledališke prireditve, najprimernejša kraja za stopnjevanje domovinske vzgoje.

Da je ta evangelijska nacionalna vzgoja na jugoslovanskih tleh danes aktualnejša kot kadar koli, nas vedno iznova opozarjajo sosednje države.

Zato je važno, da znamo mladino navdušiti, kako naj poganja korenine v svojem rojstnem kraju, učiti jo, da zopet vzljubi svoj domači kraj. Razne verske in narodne šege nudijo mnogo prilike, da zaposlimo mladino duha.

Kakor si ne more nihče poljubno izbirati staršev, tako si ne more rojstnega kraja. Naj nas vodi kamor koli življenjska pot, skromni dom, pod katerega varstvom smo se razvijali že v materinem telesu, naj blesti vedno kot svetinja, podedovana po pradedih. Isto velja i za širšo domovino.

Naj mi dovolji avtor knjige »Naša vasa«, g. prof. dr. J. Jeraj, da prenesem sem prekrasne njegove besede na str. 195, ki sem jih nešteto krat čitala, prevajala in tolmačila svojim gojenkam. »S svojim narodom si povezan tako kakor otrok s svojo govorico. Njegova govorica je tudi tvoja govorica, njegova izobrazba tvoja izobrazba, Tvojega naroda trpljenje je tvoje trpljenje, tvojega naroda radost je tvoja radost. Kakor se otrok ne sme ločiti od matere in očeta, ako hoče ostati zdrav na duši in telesu, tako se tudi ti ne smeš nehalno ločiti od narodne skupnosti. Otroku najbolj koristi materino mleko, tebi pa izobrazba in življenjski način, kakor klije v tvojem narodu. Zato je naša sveta dolžnost, da spoštujemo to, kar so spoštovali očetje in pradedje, t. j. vero, domačo govorico, dom, šege in navade, noče, kola, pesmi, pravljice, narodno umetnost. Vse to nam mora biti sveto, ker je dediščina po umrlih prednikih, ker nam kaže, kako so naši predniki živeli, čustvovali, česa so se veselili, česa bali in česa žalostili.«

Kdor prav ljubi primitivno Makedonijo, pusto Črno goro in nad vse siromašne Halozce, ta bo ljubil tudi Slovence, Hrvate in Srbe, spoštoval njihovo vero, šege, običaje, pesmi, plese, pravljice in umetnost.

— Zbirka pirhov, ki je bila že dolga leta v navadi po vseh šolah širom po Sloveniji, bo izvedena tudi letos. Prevzela jo je in jo bo letos izvedla Družba sv. Cirila in Metoda. Kr. banska uprava je tudi zbirko odobrila s svojim odlokom IV. št. 2719/1 z dne 11. februarja 1941. Akcije narekujejo nove socialne in narodne potrebe, zato jo z naše strani prav toplo priporočamo.

— Iz ekspozicije g. bana na zasedanju banskega sveta:

»Velik del naše inteligence je danes komunističen.

Ko to trdim, ne mislim zgolj na oficijelno ilegalno organizacijo komunistične stranke Jugoslavije in na njeno delovanje; v mislih imam predvsem pojav, da se izven te organizacije in neodvisno od nje komunistični duh čedalje bolj širi — posebno med inteligenco. Imamo komuniste učitelje in inženirje, književnike in umetnike, pravnike in zdravnike. V revijalnem časopisu, na srednjih in visokih šolah, v društvih, ki jih snuje inteligenca za inteligenco, se goji miselnost, kot da je uvedba komunističnega gospodarstva in komunistične kulture pri nas le še vprašanje dneva.

»Slovenec« 18. II.

— Iz Povišanje plač ali aprovizacijo? Da bi se državnim in banovinskim uradnikom omogočilo cenejšo življenje, bi imelo ministrstvo financ dati na razpolago kredit 600 milijonov din za izvedbo organizacije aproviziranja javnih uslužbencev. Aprovizacija javnih uslužbencev bi se imela izvesti po nabavljajnih zadrukah, katerih je na Hrvaškem okoli 55. Za banovino Hrvaško bi se osnovala posebna zveza nabavljajnih zadrug. V tem smislu so bila začeta že prva predmeta in je bil izvoljen akcijski odbor za osnutek zveze zadrug javnih nameščenecv v Zagrebu. Na to zvezo bi odpadlo okoli 200 milijonov din od 600 milijonov din, ki jih daje ministrstvo na razpolago za aprovizacijo javnih nameščenecv in delavcev.

Tako sedanja vest, ki potrjuje nedavno objavljeno vest o posebni aprovizacijski akciji za državne uslužbence. Akcija za povišanje prejemkov državnih uslužbencev je potrebna, toda smatramo, da se mora to izvesti naravnost, ne pa indirektno. Kajti doslej smo imeli z indirektnimi akcijami slabe izkušnje. Zadrugništvo državnih uslužbencev je sicer veliko storilo v korist svojega članstva, ni pa v polni meri izpolnilo onega, kar je bil dejanski cilj, da bi nadoknadilo izpadek kupne moči drž. uslužbencev zaradi prenizkih plač. Boljša je direktna pot z zvišanjem prejemkov v isti višini. — Najbolje bi se še ustreglo ne samo državnim uslužbenecem, če pride do ustalitve cen. To nam je nujno potrebno za vzdrževanje gospodarskega in socialnega reda, ker nas drugačna pot vodi v inflacijo. — »Slovenec« 8. II.

— Dobro mišljeno — a slabo zamišljeno. Pod tem naslovom priobčuje »Trgovski list« dne 14. II. članek proti nameravani oskrbi državnih nameščenecv z živili. Med drugim čitamo v tem članku tudi to:

»Čeprav je draginja živil velika in čeprav tudi primanjkuje živil, vendar zaradi tega le ni treba, da bi padli nazaj v one čase, ko je prejel uradnik plačo v naturi. Zato bi morali vsi uradniki, ki se količkaj zavedajo prednosti, katere so jim priborili njih predniki, proti takemu načinu pomoči odločno protestirati. Vendar si uradniki ne bodo pustili jemati pravice, da sami odločajo, kako porabijo svojo plačo, ne pa da se jim pošljejo živila po preudarku drugih. Ni mogoče reči nič drugega, kakor da bi bila takšna pomoč silno reakcionarna.

A tudi silno nesmotna. Vsa ta akcija bi bila še nekako razumljiva, če bi država sama imela te količine živil, ki bi bile potrebne za nameravano akcijo. Toda država teh količin nima, ona mora vsa — in ne samo del — živil kupiti. Kakšen smisel pa naj ima, če država najprej kupi ta živila, nato pa jih s 600 milijonsko izgubo prodaja nameščenecem po znižani ceni? Naj bi raje kar direktno dala teh 600 milijonov nameščenecem in bi jim na ta način mnogo bolj pomagala, poleg tega pa sama ne bi imela prav nobenih sitnosti. Pri nas imamo okoli 270.000 javnih nameščenecv, če bi se med te razdelilo 600 milijonov na enak način, bi dobil vsak okoli 2000 dinarjev. Ni to posebno veliko, toda kot enkratni draginski dodatek bi se vsakemu uradniku poznal. Vsek bi si kupil to, kar najbolj potrebuje. Saj tudi nikjer ni rečeno, da vsi drž.

nameščenici potrebujejo ista živila. V žitorodnih krajih jim najbrže ne primanjkuje v tej meri moke kot v krajih s čisto drugo kulturo. Zato pa je edino pravilno, da se da uradnikom denar, ne pa da se jim plačuje dodatek v naturi.

— Iz življenjski stroški naraščajo je naslov članka v »Slovenec« dne 11. II., iz katerega posnemamo sledeče:

»Če primerjamo stanje življenjskih stroškov avgusta 1939 s stanjem januarja 1941, dobimo naslednjo sliko:

stroški za prehrano so povečani za 65,59 %;

stroški za obleko in obutev so povečani za 75,48 %;

stroški za kurjavo in razsvetljavo so povečani za 32,89 %;

izdatki za stanovanje so ostali neizpremenjeni.

Skupno so življenjski stroški narasli za 53,29 %.

Šolski radio

— Torek, 25. februarja 1941, ob 14,15 uri. Pojdimo po naših vaseh — Malo za šalo in za smeh; g. Julija Čuček.

— Petek, 28. februarja 1941, ob 11. uri. Kramljanje z mladino; g. Miroslav Zor.

— V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 23. februarja ob 17. uri predaval g. dr. Šime Zibert: Nevarnost in zatiranje pasje stekline.

Stanovska organizacija JUU

Dabilia

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO bo zborovalo v soboto, 22. februarja, ob 9. uri v telovadnici šole na Grabnu. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi razprava o predlogu šolskega zakona in predavanje prof. Čopiča: O narodni in državljanski vzgoji. — Odbor.

— JUU SRESKO DRUŠTVO T LITIJI je organiziralo za februar hospitacije na banovinski poklicni svetovalnici in posredovalnici (Ljubljana, Aškerčeva 12/II — poslopje šolske poliklinike).

Hospitantom pojasnjeta delo BPSP gg. dr. Schmidt in prof. Brenk. Vsaka skupina šteje 10 udeležencev. Vse skupine so bile doslej izredno zadovoljne, ko so spoznale delo in metode BPSP. Hospitacije se vrše vsak četrtek in soboto, začetek ob 10. uri. Vsak prijavitelj je pismeno obveščen, v katero skupino je dodeljen. Zaradi tega prosimo, naj se vsakdo drži določenega termina. Doslej so oddani vsi razpoložljivi dnevi v februarju razen četrta, 27. t. m., ki je zaključni dan naših hospitacij. Kdor se želi udeležiti hospitacije še na edini prosti dan, v četrtek, 27. februarja 1941, naj sporoči to takoj odboru v Litijo. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR, LEVI BREG, bo zborovalo v soboto, dne 8. marca t. l., ob pol 10. uri dopoldne v krčevinski šoli. Razen običajnih točk je na dnevnem redu predavanje tov. Franja Borka o »Teoriji in praksi strnjene pouka na višji ljudski šoli«. V času pripravljajočih se akcij prepotrebnega notranjega pomirjenja ter obnem naših najtežjih borb za naše materialno in gmočno zboljšanje prosim vse tov. člane in članice, naj povabijo k vstopu v naše društvo in k temu našemu zborovanju vse doslej še nevljučene tovariše (-ice) na posameznih šolah! — Anketne pole »Kako stanujemo« mi vrnite najpozneje do 28. t. m.! Člani (-ce) odbora, pridite na zborovalni dan ob 8. uri točno k seji! Situacija, polna perečih aktualnosti, naj vam bo poziv k polnoštevilni in točni udeležbi zborovanja! — Predsednik.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo v soboto, dne 8. februarja t. l., ob 8. uri v Mladiki v Ptuj. Zborovanje se je udeležilo 69 članov, to je 43 %, kar je z ozirom na neugodne poti zaradi visokega snega še dovolj dober obisk.

I. Tovariš predsednik je otvoril zborovanje četrt ure po napovedani uri, kljub temu, da je bilo takrat komaj še 13 članov navzočih. Dopise in poročila je združil in s tem podal nekako situacijsko sliko organizacijskega dela in položaja. Povedal je resne in grenke o našem gmočnem stanju in izgledih za izboljšanje, tolmačil gospodarsko stanje Mladinske matice, prikazal delo sekcije v njenih prizadevanjih glede napredovanja v splošnem, napredovanja v V. skupino, glede učiteljskih stanovanj in stanarin, o drvarini, o monopolizaciji zvezkov in učil ter tolmačil predloge sekcije za finančni zakon. Za predelavo osnutka zakona o ljudskih šolah, ki ga je pripravila kmetijska zbornica, je bil izvoljen poseben osek, da izdela izpreminjevalne in dopolnilne predloge. Ob zaključku je izjavil, da se bodo odlej pri vsakem številu udeležbe pričela zborovanja točno ob napovedani uri ter apeliral na članstvo, da se jih udeležuje točno in vztrajno do konca.

II. Nato je mesto referata nadzornik tov. Vizjak Ciril vodil debato o vprašanju: Učitelj in njegovi odnosi do šole in poklica. Po kratkem uvodu o doživljanju v železniškem kupcu, se je razvila živahna debata, v katero so posegali mlajši in starejši tovariši. Debata je rodila sledeče zaključke: a) Zapuščanje službenega mesta v vsakem prostem času je v kvar predvsem učitelju samemu, ker izgublja tako kontakt z ljudstvom, med katerim deluje. b) Neprimerni razgovori o stanu, poklicu, tovariših in predstojnikih ne spadajo na neprava mesta. c) Upravitelji naj bodo izkušeni

praktiki, da bodo lahko avtoritativno dajali začetnikom in neizkušenejšim iniciativne pobude in smernice poklicnega dela. d) Problem današnje šole leži v vzgoji razuma in duha in v vsestranski vzgoji sploh. e) Roditeljski sestanki spadajo med najugodnejše kontakte šole in doma. f) Vzgojni princip ne sloni na dresuri, ampak na vzgledih in samovladanju. Disciplinarna je vzgojni uspeh, ne pa posledica dresure — to je strahu pred avtoriteto. g) Vzgojni vplivi učitelja naj segajo preko šolskega praga, pa tudi na starše, ker je opaziti, da starši zaradi poklicne prezaposlenosti zanemarjajo domačo vzgojo in rušijo vzgojno delo šole. g) Predizobrazba učiteljskega je premalo praktična, kljub temu, da smo dobili praktični peti letnik. h) Kruhoborstvo je vzrok, da vstopajo v učiteljske vrste ljudje, ki po svoji naravi nimajo poziva za to.

III. Razprava o minimalnem programu o šolskih učilih ni rodila zaželenega uspeha, ker članstvo ni razumelo namena, kar se je spoznalo iz izjav, češ da ga v danih proračunskih okoliščinah ne more realizirati. Zadeva se bo še enkrat razpravljala na učiteljskih svetih ter bo nato učiteljstvo stavilo predloge za eventualno izpopolnitev.

Predlogi pedagoške škrinjice, ki so pedagoškega ali administrativnega značaja, se lahko pošiljajo tudi po pošti društveni upravi.

IV. Pri slučajnostih se je razvila živahna debata o tem, kaj je pokreniti in kako je urediti pouk, če na šoli zmanjka kurivo. Razdobje od odobritve do realizacije proračunskih postavk in v zvezi s tem porast cen kurivu je onemogočilo zadostno nabavo in so zaradi dolgotrajne zime skoraj vse šole brez kuriva ter učenci kakor učiteljstvo prezebajo. Pouk silno trpi. Z 10 % znižanjem že odobrenih šolskih proračunov se je gospodarski položaj šole samo še poslabšal.

Z ozirom na sekcijso anketo »Kako stanujemo« se članstvo naproša, da pride na prihodnje zborovanje s točnimi podatki glede tega. Zadevna debata ni dosegla nobene razjasnitve in zaključitve.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo v soboto, 8. marca, točno ob 8. uri v Mladiki v Ptuj. Apeliramo na tovariško točnost!

Zupančič Drago, preds. Stanič Stane, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO NOVO MESTO je zborovalo dne 8. februarja 1941 v Novem mestu. Zborovanja se je udeležilo 45 članov, t. j. 53 %.

Predsednik je po otvoritvi v kratkih besedah očrtal pomen življenjskega dela pokojnega ministra dr. Antona Korošca, katerega spomin je članstvo počastilo z enominutnim molkom. Sledilo je situacijsko poročilo, pri katerem je članstvo posebno pozorno spremljalo razpravo o akciji za zboljšanje prejemkov ter o predlogih za finančni zakon. Tov. nadzornik Skebe je predlagal, naj se predlog o rodbinskih dokladah za otroke dopolni tako, da bi tekle doklade za ves čas študija, ne le do 22. leta starosti. Predlog je bil soglasno sprejet.

Tov. tajnik je obrazložil akcijo za zboljšanje našega stanovanjskega vprašanja ter pozval članstvo, naj točno in izčrpno poroča o svojih stanovanjskih razmerah na podlagi danih navodil.

Tov. blaginjičarka je poročala o stanju blagajne, ki se je zaradi zaostankov nikakor ne da spraviti popolnoma na čisto.

Nato je predaval g. Babič, vodja zemljiške knjige in naš kmet. Pojasnil je ustroj zemljiške knjige ter njeno vodenje, govoril o izpopolnjevanju zemljiškookrajne mape ter o važnosti listin za zaznambe, vpise in izbrise v zemljiški knjigi, ki morajo biti zato skrbno in po zakonskih predpisih sestavljene. Pri tem je omenil škodljivost zakonitih pisarjev, h katerim se kmetje le prevečkrat zatekajo. Grajal je tudi grdo navado, da pridejo ljudje k važnim prepisom ob porokah ali ob predaji posestva pijani v zemljiško knjigo, kar rodi mnogokrat usodne prepise med mladimi in starimi. Končno je izrazil tudi željo, da naj